

Лук'янова Л.Б.

(м.Київ)

Шляхи здійснення екологічної підготовки бакалаврів в умовах коледжу

Концепцією професійної освіти України, яка затверджена 24 липня 1991 року, визначено основні принципи професійної освіти, зокрема: гуманізація, демократизація, науковість змісту, поєднання з продуктивною працею, наступність із загальною середньою і вищою освітою. Гуманізація, як принцип сучасного розвитку професійної освіти, є одним із важливих факторів соціального і духовного оздоровлення суспільства (Концепція професійної освіти України, с.4).

Сучасний підхід до розв'язання соціальних і економічних проблем суспільства висуває на перший план проблему гуманізації навчального процесу. Зміст навчання має бути тісно пов'язаний з життям та майбутньою професійною діяльністю фахівця.

Про антигуманність сучасної вищої технічної освіти і технократичний екстремізм говорить видатний захисник природи, письменник С.Залигін:

“Якщо ми не внесемо в техніку гуманізм і не надамо їй гуманітарного значення ... , якщо не приєднаємося до обговорення технічних проблем, нас без сумніву чекає поразка”. Ці думки, які торкаються технічної освіти, відомим чином проєктуються і на інші ланки освіти.

Сучасна екологічна ситуація примушує по-новому оцінювати вплив господарської діяльності людини на навколишнє середовище. Необхідно переглянути багато установок світоглядного, методологічного, ідеологічного і соціального характеру.

Екологічна ситуація в Україні невинно погіршується завдяки постійнодіючому техногенному впливу на природне середовище, який зумовлений відсутністю державної екологічної політики в розвитку промисловості і сільського господарства. Розв'язання кризових та інших екологічних проблем в Україні можливо лише за участю фахівців будь-якої галузі народного господарства, які володіють достатнім рівнем екологічних знань, мають сформований світогляд, екологічний зокрема.

Екологічна концепція розбудови держави передбачає наявність відповідного механізму її реалізації, до якого належать: реальний екологічний суверенітет, правове екологічне регулювання усіх сфер виробництва, створення ефективних засобів екологічного моніторингу, налагодження системи екологічної освіти.

Вже багаторазово доведено, що цивілізований економічний розвиток, науково виправдане природокористування та екологічна безпека пов'язані між собою. Лише усвідомивши ці пріоритети, суспільство здатне поліпшити своє життя та забезпечити умови подальшого існування людства.

Розвиток виробничих сил суспільства, неупинний науково-технічний прогрес змінюють зміст навчання, вдосконалюють його форми і методи. Загальновизнаним в педагогічній теорії і практиці є факт, що екологічна освіта і виховання студентів є складовими загальної системи освіти і виховання.

Сьогоднішня необхідність впровадження екологічних принципів в усі галузі знань зумовили необхідність включення окремого розділу, пов'язаного з вивченням питань екології та безпеки життєдіяльності у дипломні проекти студентів бакалаврів, що набувають економічні спеціальності.

Таким чином виникла необхідність надання методичної допомоги у розробці та опрацюванні цього розділу. В першу чергу необхідно було підготувати зміст дипломних завдань, які б забезпечували виконання розділу з екології та безпеки життєдіяльності. Ми пішли таким шляхом: ознайомившись з темами дипломних проектів студентів бакалаврів економічних спеціальностей, розробили близько ста базових питань на вибір, далі в процесі індивідуальної роботи відбувалося корегування питань або укладалися нові, найбільш відповідні до тем дипломних проектів, питання екологічного розділу. Питання формулювалися так аби за змістом усі вони мали еколого-економічний характер і якомога більше були пов'язані з тематикою дипломних робіт. Для прикладу наведемо деякі з запропонованих питань: "Обґрунтувати можливі економічні заходи, що дозволяють зменшити забруднення навколишнього середовища. Охарактеризувати поняття "екологічні збитки". Дати характеристику поняття "екологічна експертиза проектів". Довести, що оздоровлення екологічної ситуації потребує структурної перебудови економіки. Охарактеризувати основні види природоохоронних витрат. Обґрунтувати роль екологічних знань в економіці природокористування". За пропозицією студентів у перелік було включено такі питання: "Визначити роль та значення екологічного аудиту. Розкрити суть ринкових відносин у сфері охорони навколишнього середовища. Визначити фінансовий механізм охорони навколишнього середовища".

З метою надання допомоги при підготовці та написанні розділу з питань екології та безпеки життєдіяльності нами було підготовлено методичні рекомендації, де було визначено зміст, обсяг та вимоги до розділу.

На початку рекомендацій подано перелік еколого-економічних питань до дипломних завдань. Кожний студент, порадившись із своїм керівником, може обрати собі до розгляду та опрацювання одне з питань, яке за змістом, проблематикою найбільше пов'язане з темою його дипломного проекту.

Далі в рекомендаціях йдуть поради щодо виконання розділу. Акцентується увага на тому, що за обсягом матеріалу розділу повинні бути стислими, змістовними мати інформативний характер і логічну побудову. На початку розділу доцільно включити матеріал, який би коротко висвітлював

сутність екологічних проблем в глобальному, регіональному та локальному аспекті.

Кожному студенту необхідно обґрунтувати чому саме це питання було обрано для розгляду у своєму дипломному проекті та розкрити взаємозв'язок із темою диплома. Наприклад, при виконанні дипломної роботи за темою "Проблеми та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України" доцільно обрати таке завдання для розгляду в екологічному розділі "Дати характеристику стану України в системі міжнародних відносин в галузі охорони навколишнього середовища". В основній частині дипломної роботи, автор, безумовно, зупинявся на ролі та значенні міжнародного співробітництва в сфері торгівлі, тому доречним буде продовження теми міжнародної діяльності, але вже з точки зору екологічного співробітництва. Спочатку необхідно висвітлити глобальні екологічні проблеми, довести роль та значення міжнародної екологічної співпраці, розкрити основні форми міжнародного співробітництва в галузі охорони навколишнього середовища. Далі показати участь України у роботі міжнародних природоохоронних організацій, проектів та визначити необхідність і значення цієї діяльності.

Висвітлення основного змісту розглядуваного питання треба здійснювати чітко, логічно, таким чином, аби у досить стислій формі розкрити ключову проблему з урахуванням сучасних наукових інформаційних джерел.

З метою полегшення пошукової роботи з науковою, методичною та довідковою літературою пропонуємо використовувати термінологічний словник, який міститься в методичних рекомендаціях, тут подано основні еколого-економічні визначення, закони, терміни.

Окрім термінологічного словника в рекомендаціях є інформативний матеріал, який можна використати для роботи над своїм дипломним завданням але, безумовно, його необхідно значно розширити та поглибити.